

Asiantuntijalausunto eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle
Keski-Suomen hyvinvointialue

Keski-Suomen hyvinvointialueen asiantuntijalausunto eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle 7.4.2026

Asia: HE 27/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hyvinvointialueesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 189/2025 vp) täydentämisestä

Lausuntopyyntö

Esityksessä ehdotetaan täydennettäväksi hallituksen esitystä eduskunnalle laiksi hyvinvointialueesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta.

Väliaikaisesti voimassa olevaksi tarkoitetun alijäämän kattamista koskevan sääntelyn täydentämistä esitetään siten, että valtiovarainministeriö voisi tietyin edellytyksin hakemuksesta myöntää mahdollisuuden kattaa kertyneet alijäämät myös vuoden 2029 loppuun mennessä niille hyvinvointialueille, joille se on välttämätöntä lainsäädännön noudattamiseksi.

Täydentävän esityksen perusteluissa kuvataan, että helmikuussa 2026 päivitettyissä hyvinvointialueiden rahoituksen painelaskelmissa ennakoidaan vuodelle 2027 joulukuun 2025 painelaskelmaa huomattavasti pienempää valtion rahoituksen tasoa. Tämä johtuu ennen kaikkea hyvinvointialueiden ennusteita paremmasta talouden toteumasta vuonna 2025. Hyvinvointialueiden vuoden 2025 tilinpäätösarvioissa ennakoidaan, että hyvinvointialueiden yhteenlaskettu ylijäämä olisi noin 650 miljoonaa euroa, kun aikaisemman laskelman pohjana olleiden hyvinvointialueiden tilinpäätösennusteiden mukaan se oli noin 230 miljoonaa euroa. Muutos johtaisi rahoituksen jälkikäteistarkistuksen pienenemiseen loppuvuonna 2025 ennakoitua enemmän. Lopullinen jälkikäteistarkistus perustuu hyvinvointialueiden lopullisiin tilinpäätöksiin ja vuoden 2025 yhteenlaskettu ylijäämä voi näin ollen edelleen muuttua.

Rahoituksen tason lasku erityisesti vuonna 2027 tiukentaa osalla hyvinvointialueista sopeutustarvetta entisestään, mikä vaikeuttaa huomattavasti mahdollisuuksia kattaa kertyneet alijäämät vuoden 2028 loppuun mennessä. Toisaalta suurella osalla alueista kertyneen alijäämän määrä on pienentynyt suhteessa aikaisempaan ennusteeseen vuoden 2025 parantuneen tuloksen takia. Alijäämien pienentymisen vaikutus ei kuitenkaan kompensoi laskenutta rahoituksen tasoa kuin vain muutamalla alueella. Tämä johtuu siitä, että merkittävä osa hyvinvointialueiden tulosparannuksesta syntyi alueilla, joilla ei ole kertynyttä alijäämää, tai jotka pystyvät suurella todennäköisyydellä kattamaan sen voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti vuoden 2026 loppuun mennessä. Tulosparannusta vastaava jälkikäteistarkistuksen vähentyminen puolestaan vaikeuttaa muiden alueiden sopeuttamistavoitetta.

Asiantuntijalausunto eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle
Keski-Suomen hyvinvointialue

Lausunto

Keski-Suomen hyvinvointialue kiittää mahdollisuudesta antaa asiantuntijalausunto eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle ja esittää lausuntonaan seuraavaa:

Keski-Suomen hyvinvointialue pitää kannatettavana esitettyä muutosta siitä, että valtiovarainministeriö voisi tietyin edellytyksin hakemuksesta myöntää mahdollisuuden kattaa kertyneet alijäämät myös vuoden 2029 loppuun mennessä niille hyvinvointialueille, joille se on välttämätöntä lainsäädännön noudattamiseksi.

Hyvinvointialue toteaa kuitenkin, että esityksen perusteluissa todetulla tavalla vuoden 2025 alueiden yhteenlaskettu tulosparannus vaikeuttaa yhtä lailla myös niiden alueiden talouden sopeuttamista, joille esityksen mukainen alijäämien kattamisajan pidentäminen ei olisi mahdollista. Tämä esitys parantaa siten vain osan alueista tilannetta ja alijäämien kattamismahdollisuutta lainsäädännön edellyttämässä määräajassa.

Lisäksi Keski-Suomen hyvinvointialue haluaa edelleen kiinnittää huomiota myös alkuperäiseen esitykseen antamassaan lausunnossa todettuihin seikkoihin:

Esitys alijäämien kattamisen määräajan jatkamisesta on perusteltu, mutta selvästi riittämätön toimi korjaamaan alueiden rahoituksen ja lakisääteisten velvoitteiden välistä ristiriitaa. Saman aikaisesti pitäisi pystyä korjaamaan laajasti tunnistetut rahoitusjärjestelmän rakenteelliset ongelmat.

Alkuperäisen esityksen perusteluissa todetaan mm., että käytäntö on osoittanut, että palvelurakenteeseensa ja palvelutoimintaansa päämäärätietoisesti uudistuksia tehneet hyvinvointialueet ovat kyenneet hillitsemään kustannustensa kasvua tavalla, joka johtaa talouden tasapainottumiseen ja siten myös alijäämien kattamiseen laissa säädetyssä määräajassa palvelut turvaten. Olennaista on käytännössä ollut tasapainottamisen aikajänne eli riittävän voimakkaat uudistukset riittävän varhain aloitettuina, jolloin vuotuinen sopeuttamistarve ei ole päässyt muodostumaan liian suureksi. Tavoitteena on siksi kohdentaa väliaikainen sääntely juuri tähän hyvinvointialuejoukkoon.

Keski-Suomen hyvinvointialue haluaa korostaa, että vaikka toiminnan sopeuttaminen rahoituksen edellyttämälle tasolle on talouden tasapainon kannalta ensisijaista, ei palvelurakenteeseen ja palvelutoimintaan tehdyt uudistukset ja niiden aikataulu ole ollut ainoa alijäämän kertymiseen vaikuttanut tekijä. Rahoitusjärjestelmässä on ollut huomattavaa valtakunnallista epätarkkuutta johtuen puutteellisista ja virheellisistä diagnoositiedoista, mikä on vääristänyt hyvinvointialueiden rahoitusta. Tietopohjan laatuun liittyvät laajat ongelmat on todettu mm. tuoreessa 19.3.2026 julkaistussa selvityshenkilöiden raportissa. Hyvinvointialueille kertyneiden alijäämien todellinen määrä ja perusteet ovat vaikeasti arvioitavissa, eikä niiden oikeellisuutta voida nykyisillä tiedoilla objektiivisesti todentaa.

Hyvinvointialueiden nykyinen sosiaali- ja terveyspalvelujen rahoitusmallin toteutus ei toimi toivotulla tavalla, eikä siten kohtele alueita yhdenvertaisesti. Nykyisen rahoitusmallin toimeenpanon myötä malli mittaa liikaa alueiden kirjaamiskäytäntöjä ja tietojärjestelmien

Asiantuntijalausunto eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle
Keski-Suomen hyvinvointialue

ominaisuuksia, ei väestön todellista palvelutarvetta kuten perustuslakivaliokunta on mallista lausussa edellyttänyt. Tämä uhkaa kansalaisten yhdenvertaista kohtelua ja joidenkin hyvinvointialueiden kykyä turvata perustuslain edellyttämät sosiaali- ja terveyspalvelut.

Alkuperäisen muutosesityksen perusteluissa todetaan, että valtioneuvoston oikeuskanslerin antaman ratkaisun mukaan hyvinvointialueiden rahoitusperiaatteen toteutumisen ja rahoituksen riittävyyden lainsäädännön edellyttämiin sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin liittyvissä systeemissä eli useita tai useimpia hyvinvointialueita laajasti koskevissa ongelmissa lainsäädännön muuttaminen on tarpeellinen ja välttämätönkin keino rahoituksen ja lakisääteisten velvoitteiden tasapainon saavuttamiseksi. Tällä perusteella myös alijäämän kattamista koskevan sääntelyn määräaikojen tarkastelu on todettu perustelluksi.

Keski-Suomen hyvinvointialueen näkemyksen mukaan vastaavasti tulisi huomioida myös rahoituksen määräytymistekijöiden laskennassa toteutuneet systemiset, useita hyvinvointialueita laajasti koskevat ongelmat ja epätarkkuudet, joihin on toistuvasti kiinnitetty huomiota myös kansallisesti. On välttämätöntä tarkistaa ja korjata tarveperusteisen rahoituksen oikeellisuus takautuvasti vuodesta 2023 alkaen, jotta voidaan varmistaa sekä rahoituksen oikeudenmukainen kohdentuminen alueille että sen vastaavuus hyvinvointialueiden todellisiin palvelutarpeisiin. Vasta tämän perusteella alueilla on realistinen mahdollisuus sopeuttaa toimintaansa ja parantaa taloudellista tasapainoa tasapuolisesti ja oikeassa mittasuhteessa verrattuna alueiden todelliseen palvelutarpeeseen ja lakisääteiseen velvoitteeseen palveluiden järjestämisestä.

Aija Suntioinen
talousjohtaja
Keski-Suomen hyvinvointialue
puh. 040 185 9985, aija.suntioinen@hyvaks.fi